

Στάθης Λειβαδάς Περί Αποκαλύψεως ολίγα τινα...

Παρότι έχουν περάσει κάμποσοι μήνες από τότε που γράφτηκαν αυτές οι γραμμές (όταν δηλαδή το θέμα είχε την επικαιρότητα εκείνων των ημερών), δεν είναι και τόσο εύκολο να σβηστούν από τη μνήμη εκείνες οι μέρες της Πάτμου με κίνητρο (κατ' επίφαση) το γιορτασμό των 1.900 χρόνων της συγγραφής της *Αποκάλυψης*. Και γράφω κατ' επίφαση, γιατί μόνο αδαείς ή φανατικοί δε θα μπορούσαν να διακρίνουν πίσω από το στημένο σκηνικό ενός τυπικού ιεροτελεστικού μέρους, που κι αυτό πέρασε σε δεύτερη μοίρα, —αφού η «κοσμική» εξουσία και οι παντοειδείς εκπρόσωποί της «κατέλωσαν» στην κυριολεξία τους Ορθόδοξους Ιεράρχες και την υπόλοιπη παπαδοσύνη—, μόνο λοιπόν «τυφλοί τον νουν» δε θα διέκριναν: α) την εναγώνια προσπάθεια του Πατριαρχείου της Κωνσταντινούπολης και προσωπικά του φιλόδοξου κατά τα φαινόμενα Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου να δραχθεί της ευκαιρίας, ώστε να ενισχύσει την εικόνα του ως σημείου αναφοράς όλου του ορθόδοξου κόσμου, ως πηγής εξουσίας στην Ανατολή και μοναδικού αντίρροπου πόλου στο δυτικό παπισμό· β) την απλόχερη συνδρομή της Ελληνικής Πολιτείας, η οποία, στο σύνολο σχεδόν του πολιτικού φάσματος, βλέπει την Ορθοδοξία ως ένα καλό μέσο —ιδιαίτερα μετά την κατάρρευ-

ση των καθεστώτων του υπαρκτού σοσιαλισμού στην Ανατολική Ευρώπη και τα Βαλκάνια— ενίσχυσης και επέκτασης της ελληνικής επιρροής στη γεωπολιτική ζώνη των Βαλκανίων και ταυτόχρονα αντιρρόπησης της τουρκικής παρουσίας και απειλής στην περιοχή— είναι σαφές ότι το Οικουμενικό Πατριαρχείο είναι πρωτίστως για την Ελλάδα οργανικό στοιχείο της εθνικής της στρατηγικής έναντι της Τουρκίας και δευτερευόντως ή τριτευόντως το θρησκευτικό κέντρο της Ορθοδοξίας· γ) την άκομψη και υποκριτική προσπάθεια της φιλόδοξης (ή μάλλον μωροφιλόδοξης) συζύγου ενός γηραιού προϋπουργού να κάνει με την ευκαιρία αυτή ένα καλό «ρετούς» πριν διεκδικήσει «θεσμικά» το μερίδιο που —κατ' αυτήν— της αναλογεί (κοινωνική βιολογία γαρ) στη νομή της εξουσίας· και δ) την απύθμενη ματαιοδοξία μερικών βαθύπλουτων, οι οποίοι, με περισσή πονηρία ή αφέλεια, εξαργυρώνουν την καλή τους φήμη ή την «ψυχή» τους (!) ή πιο απλά την προβολή τους με δωρεές και χορηγίες στα Πατριαρχεία και τις μονές, και τέλος την εξίσου απύθμενη βλακεία κάποιων κοσμικών, οι οποίοι, όπως εύστοχα έκανε χιούμορ κάποιος, μπορεί να μπερδεψαν το Paradise της *Αποκάλυψης* του Ιωάννη με την αντίστοιχη... πλαζ της Μυκόνου.

Τελικό αποτέλεσμα βέβαια δεν μπορού-

σε —βοηθούσης και της πολιτικής συγκυρίας της στιγμής— παρά να είναι αυτό που είδαμε στις τηλεοράσεις. Μια πολιτικο-κοσμικο-θρησκευτική σύναξη, που το μόνο τελικά που ενδιέφερε τα Μέσα Ενημέρωσης και ταυτόχρονα την κοινή γνώμη (μια και τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια αυξανόμενη οσμωτική σχέση μεταξύ τους!) ήταν το πολιτικό κουτσομπολιό, η υγεία του Πρωθυπουργού, οι δραστηριότητες της συζύγου του ή του «περιβάλλοντός της» κ.λπ. κ.λπ.

Πού καιρός φυσικά και περισσότερο πού διάθεση ή και ικανότητα να τεθεί το ερώτημα: Τι αντιπροσωπεύει, πού αναφέρεται, τι αυθεντικότητα ή τι αξία έχει το κείμενο της *Αποκάλυψης*, με αφορμή τη συγγραφή του οποίου —και με κυρίαρχες προθέσεις όσα περιγράψαμε παραπάνω— έγιναν οι γνωστές πομπώδεις ιεροτελεστίες και τα περιβαλλοντικά συμπίσια (προέκυψε και αυτό!) των ρασοφόρων μεγαλοσχημόνων; Με εξαίρεση μια επιτυχημένη σχετική συζήτηση —αρκητές μέρες μετά— του τηλεοπτικού *Σκάι*, ουδείς είχε την ικανότητα ή τη θέληση να θίξει ένα κομμάτι —ίσως το πιο ακραίο— της χριστιανικής «μυθολογίας». Ίσως γιατί ακόμη και μέσα σε μια κοινωνία που είτε βιώνει και δημιουργεί είτε γεύεται τους καρπούς και τα επιτελέσματα της ελεύθερης ορθολογιστικής ανθρωπίνης σκέψης και έρευνας, εξακολουθεί να είναι κυρίαρχη η αταβιστική αποδοχή της θρησκευτικής «μυθολογίας», είτε εκφράζεται σαν δογματική είτε σαν προφητεία. Και φυσικά η διαπίστωση αυτή δεν αφορά μόνο την Εκκλησία, η οποία δεν άργησε μετά την ίδρυσή της τους πρωτοχριστιανικούς χρόνους να μεταβληθεί σε πνευματικοθρησκευτικό κατεστημένο, όχημα και αρωγό επιβολής της εξουσίας του κοσμικού κατεστημένου, αλλά και τη μεγάλη πλειοψηφία αυτών

που καθορίζουν ή καθορίζονται από τη διατήρηση και θωράκιση της συγκεκριμένης πνευματικής και κοινωνικής δομής που υπαγορεύει η διαιώνιση της παραδοτέας από γενεά εις γενεά θρησκευτικής δογματικής και παράδοσης.

Έτσι λοιπόν, εξακολουθεί να θεωρείται —στα τέλη ενός αιώνα που ανέδειξε την υποατομική αβεβαιότητα του Heiseberg, τη μη πληρότητα των λογικομαθηματικών θεωριών του Gödel, την «ψηφιοποίηση» στην πράξη του συνεχούς— παγκόσμια προφητεία, αυθεντία του μέλλοντος η *Αποκάλυψη*, όταν είναι φανερός από μια απλή ανάγνωση του κειμένου ο τοπικός «ορίζοντας» του συγγραφέως του (για παράδειγμα οι Επτά Λυχνίες είναι οι επτά Χριστιανικές Επισκοπές της εποχής στο χώρο της Εγγύς Ανατολής), όπως επίσης είναι φανερό το μανιχαϊστικό (ή κατ' άλλους γνωστικό) πνεύμα του κειμένου, το οποίο χαρακτηρίζει η διαρκής διαπάλη του καλού με το κακό, του φωτός με το σκότος, του αγνίου με το θηρίο, διαπάλη η οποία παραπέμπει, ιστορικά τουλάχιστον, στην παραδοσιακή οντολογική και θρησκευτική δυαρχία, όπως εκφραζόταν από τους πρώτους ιστορικούς χρόνους στην πίστη και τη λατρεία λαών (όπως οι Πέρσες) της μείζονος περιοχής του Τίγρη και του Ευφράτη. Θα μπορούσε να αμφισβητηθεί ακόμη και αυτή η υπόθεση της συγγραφής της *Αποκάλυψης* από τον Ιωάννη το Θεολόγο, δεδομένου ότι φαίνεται —ανάμεσα σε άλλα— ασυμβίβαστη για τα πρώτα χρόνια της διωκόμενης χριστιανικής κοινότητας, των συσσιτίων της αγάπης, του από μια άποψη επαναστατικο-κοινωνικού χαρακτήρα του πρωτοχριστιανικού κινήματος, αυτή η μανιχαϊστική, συντηρητική (και βέβαια σκοταδιστική) αντιπαραβολή σε επίπεδο μεταφοράς της γυναικείας παρθενίας με την πορνεία. Και φυσικά

κά είναι τουλάχιστον παράδοξο πώς από τον εκλεκτό μαθητή και αυτήκοο μάρτυρα των κηρυγμάτων του Ιησού Χριστού παίρνει κανείς ένα κείμενο το οποίο επιστρέφει στη λογική της καθαρής ιουδαϊκής παράδοσης, όπου ο χριστιανικός πλέον Θεός «επανενοείται» τη γλαμύδα του εκδικητή, του τιμωρού, του τελικού νικητή, ο οποίος θα αφήσει —στην πορεία— τον κόσμο να υποστεί (είναι οικολογικό αυτό;) τις ολέθριες συνέπειες ενός Αρμαγεδώνα.

πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι οι κριτικές αυτές παρατηρήσεις δε γράφονται από κάποιον που έχει σπουδάσει και εντρυφήσει στα της Θεολογίας. Θα ήταν πάντως μάλλον μάταιο να το περιμένει κανείς από αυτό το χώρο, αν και τα τελευταία χρόνια μια ομά-

δα Αμερικανών θεολόγων (ένας από αυτούς, ο John Dominic Crossan έχει εκδόσει το 1994 ένα αξιολόγο βιβλίο: *Jesus: A revolutionary biography*, εκδ. Harper-Collins) θέτει εν αμφιβόλω την κατεστημένη ερμηνεία των Ευαγγελίων. Πηγάζουν όμως από τη θετική, ορθολογιστική παιδεία, το ελεύθερο και κριτικό πνεύμα, τη γενική γνώση και εμπάθυνση που —αν δε χαρακτηρίζουν επαρκώς το συγγραφέα αυτού του άρθρου— οφείλουν να είναι πάντως η απάντηση της ανοικτής, προοδευτικής, σύγχρονης σκέψης —αυτής που αντλεί τις ρίζες της στην κλασική αρχαιότητα και συνεχίζει με τον ευρωπαϊκό διαφωτισμό— στις θρησκευτικές δογματικές αγκυλώσεις των τελευταίων χιλιετηρίδων.